

Projekt azonosítója: TÁMOP-4.2.5. B-11/1-2011-0001

Projekt címe: Tudományos és felsőoktatási tartalmak központi elektronikus közzétételének biztosítása

Megvalósítás időtartama: 2012. január 1. - 2015. január 31.

A TÁMOP 4.2.5.B-11/1-2011-0001 Tudományos és felsőoktatási tartalmak központi elektronikus közzétételének biztosítása című projekt elsődleges célja a minőségi, magyar tudományos színvonalat képviselő tartalmak elérhetővé tétele a Digitális Tankönyvtár portálon. A projekt stratégiai célja a magyar felsőoktatás és tudományos kutatás elektronikus tartalomközreadó programjainak fejlesztése, bővítése.

A projekt legfontosabb célkitűzései:

1. Az azonos jellegű digitális tartalmak egy helyen történő közreadása, segítve a tanulási/kutatási folyamatokat.
2. A tudományos tartalmak közös indexálásából, kereszthivatkozásaikból fakadó technikai előnyök kamatoztatása a közreadás területén.
3. A nemzetközi tendenciák és beavatkozási gyakorlatok tapasztalatainak beépítése a hazai tudománypolitika irányvonalába. A projekt konkrét célja a magyar felsőoktatás és tudományos kutatás elektronikus tartalomközreadó programjainak fejlesztése, bővítése.

Az elsődleges cél a felsőoktatási és kutatói szféra számára elérhető adatbázisok, archívumok, e-book könyvtárak beszerzése, azaz a minőségi, magas tudományos színvonalat képviselő lektorált tartalmak körének bővítése és elérhetővé tétele a Digitális Tankönyvtár felsőoktatási tartalomszolgáltató portálon. Ezt egyrészt már meglévő gyűjtemények közreadási jogainak megvásárlásával, másrészt több, mint 200 magyar, nagykiadói Bologna-konform tankönyv, illetve szakkönyv közreadásával, valamint a felsőoktatási tartalomfejlesztő projektek eredményeinek befogadásán, validálásán és közreadásán keresztül valósította meg az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.

A projekt egyik legnagyobb eredménye az **Elsevier Backfile Collections** megvásárlása, amely a magyar tudománypolitika elmúlt éveinek legnagyobb adatbázis beszerzése. A világ legjelentősebb tudományos folyóirat-archívuma a Science Directen keresztül érhető el a felsőoktatási és nonprofit kutatói szféra számára. Szinte minden, az Elsevier B.V. tulajdonában levő folyóirat sok esetben az első évfolyam első számától megtalálható az archívumban. A folyamatosan bővülő adatbázis jelenleg már 7 milliónál több cikket tartalmaz. A felhasználó szempontjából fokozza a hatékonyságot, egyszerűbbé teszi a keresést, hogy minden cikk egyetlen platformon, a www.sciencedirect.com oldalon található meg, a már megszokott módon, idézési adatokkal és mutatókkal együtt. Az Elsevier Backfile Collections könyvei a Digitális Tankönyvtár oldaláról érhetőek el a jogosult intézmények számára <http://www.tankonyvtar.hu/hu/bongesz/konyvek/Elsevier-Backfile-eBook>.

A projekt egyik indikátoraként szerepel a „projekt keretében beszerzett **Bologna-konform tananyagok száma**”, melynek értelmében 200 felsőoktatási, digitalizált tankönyv beszerzése volt a projekt egyik legnagyobb jelentőségű feladata.

A megvásárlásra kerülő művek kiválasztása összetett, többlépcsős folyamat volt. Először feltérképeztük a felsőoktatási intézmények kötelező és ajánlott irodalom listáit (tanulmány keretében), majd felkértünk 5 szakértőt (a felsőoktatás, szakkönyvkiadás és könyvtári szakterület kiemelkedő képviselőit), akik összeállítottak a kötelező és ajánlott irodalomlistákból kiindulva egy minden képzési területre egyaránt figyelmet fordító „rangsort”, hogy mely könyvek beszerzését tartanák szükségesnek az adott képzési területen, ill. az adott tudományterületen. A listát a Magyar Rektori Konferencia is véleményezte és jóváhagyta. Ahol a kiválasztott művek közreadási jogának megszerzése nem ütközött akadályba, azoknak az elektronikus közreadási jogát megvásároltuk 7 évre. A rendelkezésre álló keretből 241 szerzői művet tudtunk beszerezni.

Az 5 szakértőt az Emberi Erőforrások Minisztériumának Felsőoktatásért Felelős Államtitkársága jelölte ki. A szakértők, a kapott listából az alábbi szempontrendszer szerint választottak:

- Adott mű jelentősége az adott tudományterületen, színvonala, idézettsége, elfogadottsága, citációs mutatói
- Felhasználók köre
- Bologna-folyamatba való illeszkedés
- Kiadó szakmai színvonala, digitalizálási tapasztalata
- A Digitális Tankönyvtár meglévő állománya (hiányterület)
- Kiadás éve
- 100 műszaki és természettudományi, és 100 társadalomtudományi – bölcsészettudományi – művészeti mű, valamint 170 címes tartaléklista

A szakértői bizottság által összeállított lista alapján 60 kiadó merült fel lehetséges ajánlattevőként a 200 cím beszerzése kapcsán. A kiadók egy része megszűnt, csődbe ment, ill. a rendelkezésre álló adatok alapján felkutatásuk nem bizonyult sikeresnek, így végül 47 kiadó maradt a listán szereplő szerzői művek jogtulajdonosaként.

A legszélesebb nyilvánosság biztosítása, valamint a korábbi közbeszerzési tapasztalatok alapján a 200 cím beszerzését egy **nyílt, közösségi közbeszerzési eljárás** keretében írtuk ki 47 részajánlat tételi lehetőséggel.

Ezután következett a közbeszerzés, ami szintén többlépcsős folyamat volt:

- ~60 kiadó megkeresése
- 47 kiadós végső lista
- Több fordulós közbeszerzés
- végül összesen 32 részajánlattételi szakasz (először 27 érvényes-231 cím, majd 5 részajánlat plusz 10 cím)
- összesen 241 cím
- közreadási jog megszerzése, elektronikus közreadási jog megvásárlása 7 évre

A tananyagok a Digitális Tankönyvtár oldaláról érhetők el, de nem külön „adatbázisként”.

A TÁMOP-4.2.5.B-11/1-2011-0001 projekt keretében beszerzett **Arcanum Digitális Tudománytár II.** (magyar nyelvű tudományos folyóirat archívum) által kibővült az elérhető tartalmak száma. Az Arcanum Digitális Tudománytár I. valamint Arcanum Digitális Tudománytár II. által tartalmazott szövegek terjedelme meghaladja az 3,2 millió oldalt.

Az Arcanum Digitális Tudománytár (**ADT I.**), 2012. január 5-étől elérhető a volt, 2012-es EISZ konzorciumi tagok (intézmények) számára, az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., TÁMOP 4.2.5-09/1-2010-0002 pályázatának köszönhetően. Az adatbázis ingyenesen hozzáférhető az egykori EISZ konzorcium tagjai számára a www.tankonyvtar.hu-ról. Az adatbázis olyan válogatott magyar folyóiratok és időszaki kiadványok teljes szövegét tartalmazza, mint például a Magyar Történelmi Tár, a Jogtudományi Közlöny, Aetas, Fons vagy a Vasárnapi Újság.

A 2014-ben a TÁMOP-4.2.5.B-11/1-2011-0001 projekt keretében beszerzett **ADT II.** által kibővült az elérhető tartalmak száma. Az új, nagyrészt magyar nyelvű archívum több, mint 50 tudományos sorozatot és folyóiratot tartalmaz, köztük olyan kuriózumokkal, mint a Tudományos Gyűjtemény, Athenaeum, Irodalomtörténet, Magyar Művészet, Monumenta Hungariae Historica.

Az ADT célja: a legfontosabb magyar szakmai folyóiratok és más fontos hazai periodikumok kereshető formában történő közzététele, a lehető legteljesebb formában.

Arcanum I.: <http://www.tankonyvtar.hu/hu/bongesztes/folyoiratok/arcanum>

Arcanum II.: <http://www.tankonyvtar.hu/hu/bongesztes/folyoiratok/arcanum2>

SciVal Experts Hungary adatbázist és a hozzá tartozó portált az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. szerezte be a Tudományos és felsőoktatási tartalmak központi elektronikus közzétételének biztosítása (TÁMOP-4.2.5.B-11/1-2011-0001) kiemelt Európai Unió projekt keretében. 3000 magyar kutató kapcsolati hálóját, publikációit, életútját, kutatási szakterületeit tartalmazza az új adatbázis, amely adattartalmát a Scopus-ból nyeri.

Az Elsevier 2015-ös termékfejlesztése révén kibővült funkciókkal, új nevén **Pure** portál 3000 vezető magyar kutató szakmai adatait tartalmazza, és hetente frissülő áttekintést ad publikációikról. Az adatbázisnak nem a kutatók értékelése, rangsorolása a célja, hanem a nemzetközi kutatói közösséghez való kapcsolódási lehetőségek feltárása, intézményi stratégiai fejlesztési irányok előkészítésének támogatása, új kutatási részterületekhez való hozzáférés, új, dinamikusan fejlődő kutatási irányzatokhoz való kapcsolódás elősegítése a magyar kutatói szféra résztvevői számára.

A SciVal Experts adatbázis (új nevén Pure Hungary portál) speciális, kutatói hálózatokat feltérképező eszköz, az Elsevier B. V. által kifejlesztett egyedülálló szoftver segítségével került kifejlesztésre. Így jött létre az a magyar kutatókat bemutató adatbázis, amely adattartalmát a Scopus-ból, a világ legnagyobb szakirodalmi adatbázisából nyeri. Bárki számára szabadon elérhető a világ bármely pontjáról, így segíti a kutatóink bekapcsolódását a nemzetközi tudományos életbe.

Az adatbázis jelenlegi licensze elérhető: 2016.12.31-ig.

A magyar kutatók nagy nemzetközi közösség részeként válnak láthatóvá, melynek illusztris tagintézményei/országi megtekinthetők az Elsevier egyik aloldalán:

<https://www.elsevier.com/solutions/pure/who-uses-pure/clients>

A kutatói profilok kiválasztása az Elsevier kutatói nyilvántartás alapján történt a Scopus 1995 utáni adatai alapján.

- A kiválasztás fő szempontja a Scopusban található h-index volt
- ezen túl a kiválasztás során előnyben részesültek a Magyarországon élő és oktató szakemberek, akiknek aktív munkássága az elmúlt 15 évre esik,
- ezen belül is azok a szerzők, akiknek a legutóbbi indexelt publikációja azonosítottan magyar intézménynél jelent meg.

A SciVal platform segítségével a profilozott kutatók életútja, publikációi illetve nemzetközi kutatási eredményei nyomon követhetővé válnak. Nemzetközi és hazai együttműködési lehetőségeket tár fel a kutatók között, megtalálhatóvá teszi az azonos vagy kapcsolódó szakterületen dolgozó kollégákat.

Eléréséhez nem szükséges regisztráció, és az elérés nem szorítkozik Magyarország területére.

- Az adatbázis tartalmazza a szervezetnél dolgozó kutatókra vonatkozó releváns információkat, ami eddig nagyon időigényes, manuális munkával volt csak elkészíthető, és frissítése is hasonló erőfeszítéseket igényelt.
- Feltárja a kutatói hálózatokat, a kiadói kapcsolatokat és a rejtett lehetőségeket a szervezeten belül és kívül.
- A kutatók eredményei nagyobb nyilvánosságot kapnak: a kutatói profilok elérhetők a kutatói közösség és a nagyközönség számára is.
- Az adatbázis hetente rendszeresen automatikusan frissül a Scopus adatbázis alapján, valamint negyedévente manuális frissítésre is sor kerül.
- Az *Elsevier Fingerprint Engine*^{TM} technológia új kutatási területek, trendek, kitörési pontok megtalálására nyújt lehetőséget intézményi szinten.

ÖSSZEFOGLALÁS:

A Digitális Tankönyvtárról elérhető „adatbázisok”, amelyek a projekt keretében váltak elérhetővé:

TÁMOP 4.2.5.B-11/1-2011-0001	Tudományterületi lefedettség	Méret
Elsevier Backfile Collections I.-II.	Fulltext; Multidiszciplináris; többek között: The Lancet; kémia, orvostudomány, pszichológia, környezettudományok, biokémia, genetika és molekuláris biológia, mezőgazdasági és biológiai tudományok, idegtudomány, fizika, matematika	több mint 7 millió cikk, 1995-ig, több mint 1400 folyóirat, közel 1200 könyv
SciVal Experts (PURE) Hungary	3000 magyar (és részben határon túl tevékenkedő, magyar nemzetiségű) kutató profiljának, kapcsolati hálójának, életútjának, publikációinak monitorozása. A SciVal Experts Hungary adatbázist, a Scopus adatbázis kutatói nyilvántartása alapján hozta létre és szerkesztette az Elsevier Kiadó.	3000 kutatói profilból álló adatbázis
Arcanum Digitális Tudománytár II.	Túlnyomórészt magyar nyelvű tudományos folyóirat archívum. Általános tudományok, történettudomány, családtörténet, művészettörténet, közgazdaságtudomány, filozófia, irodalomtudomány, agrártudomány, egyháztörténet, ipartörténet, hadtudomány, mezőgazdaság, kertészet, zenetudomány, közoktatás, történelem, magyarság, irodalomtörténet, művészetek, borászat, földrajz, hidrológia, matematika, életrajz, jog	Több mint 50 tudományos folyóirat, sorozat, lexikon
Bologna-konform tananyagok	241 Bologna-konform tankönyv, szakkönyv, minden képzési területet lefedő nagykiadói tankönyv és szakkönyv gyűjtemény	241 szerzői mű

A Kempelen Farkas Digitális Tankönyvtár (KFDT) a felsőoktatási és nonprofit kutatói szférát magas minőségű, lektorált elektronikus szakirodalommal látja el a „Tankönyvtár” portálon keresztül.

A jelenleg közel 4.500 elektronikus tananyagból, tankönyvből és szakkönyvből, valamint 6000 könyvtári egységnyi folyóiratból álló gyűjtemény 2015-ben naponta átlagosan 21.000 látogatót szolgált ki. A legmagasabb napi látogatószám elérte a 33.000-et.

2014-ben a gyűjtemény a TÁMOP 4.2.5. B projekt keretein belül eddig nem látott mértékben fejlődött: a TÁMOP 4-es prioritásában fejlesztett tananyagokból 3.000 tananyag került publikálásra, az Arcanum Digitális Tudománytár (magyar nyelvű tudományos folyóiratok archívuma) megduplázódott, az Elsevier Backfile Collections révén a világ legnagyobb nemzetközi tudományos folyóirat archívumához férhetnek hozzá a felsőoktatás és a nonprofit kutatói szféra szereplői. A hallgatók szempontjából 241 nagykiadói, Bologna-konform egyetemi tankönyv ingyenes közzététele a legnagyobb eredmény. Az állomány gyarapodásának köszönhetően a látogatottsági adatok 2014-hez képest megduplázódtak (2015-ben 7.800.000 a látogatások száma), a letöltött adatmennyiség 2015-ben 46 terabyte, amely az előző évinek közel kétszerese.

A Kempelen Farkas Digitális Tankönyvtár teljes állománya

Tartalom forrása	Jogi forma/ felhasználási jogosultság	Cím/tétel szám	URL/honnan fut	Elérés/ felhasználói kör
KFDT induló állomány (HIK) - könyvek	határozott idejű közreadási jog, lejárat: 2020	148	KFDT	szabad
KFDT induló állomány (HIK) - História folyóirat	végtartalom	162	KFDT	szabad
TÁMOP-4.1.2-08 (1/A; /2/A/KMR) összesen	végtartalom	1448	KFDT	szabad
TÁMOP-4.1.2-08/1/A	végtartalom	1092	KFDT	szabad
TÁMOP-4.1.2-08/2/A/KMR	végtartalom	356	KFDT	szabad
TÁMOP-4.1.2/A/1 konstrukció	végtartalom	1460	KFDT	szabad
TÁMOP-4.1.2/A/2 konstrukció	végtartalom	487	KFDT	szabad
TÁMOP-4.2.2 B konstrukció	végtartalom	550	KFDT	szabad
TÁMOP-4.2.4.A/1-11-1-2012-0001	végtartalom	8	KFDT	szabad
TÁMOP-4.2.4.A/2-11-1-2012-0001	végtartalom	96	KFDT	szabad
TÁMOP-4.1.2.B	végtartalom	85	KFDT	szabad

World Biographical Information System (WBIS)	végtartalom	58 digitalizált életrajzi archívum és kiegészítés; több, mint 6 millió életrajz; több, mint 8,5 millió digitális faksimile	egyedi URL-ek; http://db.saur.de/WBIS/autologin?user=educatio	IP
Arcanum Digitális Tudománytár I.	végtartalom	több, mint 1,6 millió oldal, 34 magyar nyelvű archív folyóirat	KFDT	IP
SciVerse e-book könyvtár	végtartalom	1192 e-könyv	http://www.sciencedirect.com	IP
Tinta e-Book könyvtár/lexikontár	végtartalom	46 db könyv, lexikon, enciklopédia és adatbázis	KFDT	szabad
Elsevier Backfile Collections I-II. Folyóirat archívum	végtartalom	több, mint 7 millió cikk, 1995-ig; több, mint 1400 folyóirat	http://www.sciencedirect.com	IP
Elsevier Backfile Collections I-II. eBook könyvtár	végtartalom	1198 e-könyv	KFDT	IP
SciVal Experts (PURE) Hungary	licenc lejárat: 2016.12.31, utána statikus végtartalom	~3000 kutatói profil	https://hungary.pure.elsevier.com/hu/	szabad
Arcanum Digitális Tudománytár II.	határozott idejű közreadási jog, lejárat: 2021.07.23	több, mint 50 darab tudományos sorozat, folyóirat, lexikon	KFDT	IP
Bologna-konform tananyagok	határozott idejű közreadási jog, lejárat: 2021.10.20 és 2021.12.15.	241 cím	KFDT	szabad
ÖSSZESEN:		10 053		